

Esa Leskinen - Sami Keski-Vähälä

EUROOPAN TAIVAAN ALLA – Opettajien paketti

Terhi Davies, Marja Leena Koli, Soile Mäkisalo, Satu Verho ja Disa Kamula

Esa Leskisen ja Sami Keski-Vähälän näytelmä *Euroopan taivaan alla* (2010) kuljettaa katsojaa pitkin Eurooppaa ja panee hänet kasvokkain ajankohtaisten ongelmien kanssa. Näytelmässä kohtaavat eurooppalainen taloudellinen ja kansallinen eriarvoisuus, EU:n byrokratia, poliittiset puolueet ja liikkeet, uusfasismi, katujen väkivalta, ihmiskauppa, poliittinen ja taloudellinen pakolaisuus, huumeidenkäyttö, suomalainen vanhustenhoito ja maahanmuuttopolitiikka. Päähenkilö Andrei on täynnä selviytymisuskoa ja sopiva positiiviseksi eläytymiskohteeksi. Käänteet ovat nopeita ja dialogi osuvaa. Huumori, usein hieman musta, syntyy sekä dialogista että toiminnasta.

Näytelmä soveltuu hyvin ammatilliselle keskiasteelle ja esimerkiksi lukion äidinkielen ja kirjallisuuden kursseille 4 ja 9, mutta myös historian ja yhteiskuntaopin sekä vieraiden kielten opetukseen. Oppiaineiden integraatiota voi toteuttaa mahdollisuuksien mukaan.

Tehtäviä voidaan tehdä opettajan ja ryhmän valitsemilla tavoilla. Niistä voidaan kirjoittaa perinteisesti tai oppimisalustalla kuten Moodlessa, voidaan keskustella perinteisesti kasvokkain, oppimisalustalla tai sosiaalisessa mediassa. Tehtäviä voi jakaa opiskelijoille yksilö-, pari- tai ryhmätöiden aiheiksi, jolloin tuloksia voidaan tarkastella vaikkapa PowerPoint -esityksenä, älytaulun tai lukukameran välityksellä. Nettiaineistoa voidaan linkittää tuotoksiin, esimerkiksi näytelmän saamaa kritiikkiä tai tekijöiden blogeja tai haastatteluja.

Tehtäväpaketin rakenne

I Ennen teatteriin menoa: ennakointitehtävät	1
II Seurantatehtävät	1
III Keskustelua näytelmän sisällöstä, tematiikasta ja esitystavasta.....	2
IV Intertekstuaalisuus	6
V Yhteiskunnallinen konteksti.....	7
VI Teatteriperinne ja draaman keinot.....	8
VII Dramatisointitehtävät.....	9
LIITTEET	12

I Ennen teatteriin menoa: ennakointitehtävät

Ennen teatteriin menoa ja näytelmään tutustumista viritellään ajatuksia, mitä valintoja näytelmän kirjoittajat joutuvat tekemään kehitellessään käsikirjoitusta.

TEHTÄVÄT

Seuraavat tehtävät tehdään 3–4:n opiskelijan ryhmissä niin, että kukin ryhmä tekee vain yhden tehtävän. Tuotokset voidaan tehdä tietokoneella tai lukukameran kautta katsottaviksi.

Olette päättäneet kirjoittaa näytelmän *Euroopan taivaan alla*.

- 1) Miettikää positiivisia mielikuvianne Euroopasta. Mitä hienoa Euroopasta löytyy? Millaisen esityksen näistä mielikuvista saisi aikaan?
- 2) Miettikää negatiivisia mielikuvianne Euroopasta. Millaisia ongelmia Euroopassa on? Esityksenne voi olla musta komedia tai tragedia.
- 3) Millaisia hahmoja valitsisitte ilmentämään tämän päivän eurooppalaisuutta? Miettikää roolitus: Kuka on päähenkilö tai ketkä ovat päähenkilöitä? Ketkä muut viisi henkilöä edustavat Eurooppaa näytelmässänne? Perustelkaa vastauksenne.

Esitellään ryhmien tulokset. Keskustellaan odotusten aineksista: mitä yhtäläisyyttä ja mitä eroja eri ryhmien tuotoksissa on, miksi tällaisia asioita tulee mieleen, mihin kuvitelmat ja ajatukset Euroopasta pohjaavat, mitä valintoja on tehtävä, että saa aineksista rajattua noin kahden ja puolen tunnin näytelmän.

Ennakoivasti voidaan keskustella myös näytelmän toteutustavasta: millaisia näyttämökuvia on odotettavissa, millaista puvustusta käytetään, millaiset tehosteet, esim. videonkäyttö, on todennäköistä, entä musiikki? Millaista kieltä puhutaan?

Teatterissa käynnin jälkeen voidaan vertailla ryhmien ennakoivia ajatuksia näytelmän toteutukseen: mitä yhteistä, mitä eroja? Miten näytelmään oli saatu mahtumaan suuri joukko erilaisia henkilöitä ja runsaasti tematiikkaa?

II Seurantatehtävät

Ennen teatteriesityksen katsomista jaa seuraavat näytelmän sisältöön, tematiikkaan ja esitystapaan liittyvät seurantatehtävät opiskelijoiden kesken.

Näytelmän sisältö

1. Mikä on näytelmän keskeinen idea, eli miten näytelmä toteuttaa nimeään ”Euroopan taivaan alla”? Vertaa näytelmää tuntemiisi odysseia- ja veijaritarinoin hin eli kuvauksiin etsiskelystä, harharetkistä, uskomattomista seikkailuista ja kotiinpaluusta. Mitä yhteistä, mitä eroa huomaat?
2. Minkä antiteesien eli vastakkaisuuksien varaan näytelmän sisältö rakentuu? Mikä yhteys näillä vastakkaisuuksilla on nyky-Euroopan todellisuuteen?
3. Mitkä Euroopan maat ovat edustettuina? Miksi juuri nämä? Millaiset henkilöt edustavat näitä maita? Miksi juuri he?
4. Miten näytelmän miljööt vaihtelevat? Miksi juuri nämä miljööt?
5. Millaisia kansallisia, kulttuurisia tai sukupuoleen liittyviä stereotyyppioita havaitset?
6. Millaisia eroja on Suomen ja muun Euroopan välillä?
7. Mihin kaikkeen Andreissa voit samastua? Millä tavoin hän kuvaa nykynuorta? Millä tavoin puolestaan ei?
8. Tarkkaile Koftaa. Millä tavoin hän kommunikoi ympäristönsä kanssa ja miksi siten? Millainen on Koftan kohtalo ja miksi?
9. Mikä on Bengtin rooli ja mitä miellelyhtymiä syntyy?
10. Vertaa Annaa ja Nadjaa. Mitä yhteistä, mitä eroja?
11. Miten eri tavoin kuvataan miehen ja naisen selviytymisvaihtoehtoja?
12. Mitä havaintoja teet näytelmän kielistä? Mikä on esityksessä universaali kieli eli sellainen, jota useat ymmärtävät?
13. Millaista huumoria näytelmässä on?

Näytelmän esittäminen

14. Käsikirjoituksessa ilmoitetaan, että näyttelijöiden lukumäärää tai sukupuolijakaumaa voidaan vapaasti muuttaa. Tarkkaile roolihenkilöiden lukumäärää ja sukupuolta verrattuna näyttelijöiden lukumäärään ja sukupuoleen.
15. Tarkkaile, miten näyttelijät vaihtavat rooleja. Millä keinoilla luodaan uusi hahmo?
16. Mikä on kertojan rooli ja tehtävä esityksessä? Tarkastele kertojan sanojen ja näytelmän toiminnan ristiriitaisuutta.
17. Millaisia teatteritekniisiä keinoja esityksessä on käytössä?
18. Millä keinoin esityksessä yleisö houkuteltaan näennäiseen interaktiivisuuteen ja mukaan tarinaan?
19. Tarkastele esityksen vaikuttavuutta. Mitä retorisia keinoja käytetään?

III Keskustelua näytelmän sisällöstä, tematiikasta ja esitystavasta

Teatteriesityksen jälkeen seurantatehtävät voidaan työstää keskustelun pohjaksi esimerkiksi ryhmätyönä seuraavien kysymysten kautta.

Sisältöön ja tematiikkaan liittyvät seurantatehtävät

1. Mikä on **näytelmän keskeinen idea**, eli miten näytelmä toteuttaa nimeään ”Euroopan taivaan alla”? Vertaa näytelmää tuntemiisi odysseia- ja veijaritarinoiniin (vaellus, harharetket, uskomattomat seikkailut ja kotiinpaluu). Mitä yhteistä, mitä eroa huomaat?
2. Minkä **antiteesien** eli vastakkaisuuksien varaan näytelmän sisältö rakentuu? Mikä yhteys näillä vastakkaisuuksilla on nyky-Euroopan todellisuuteen?
 - Köyhyys – varakkuus
 - Vähemmistöt – muut
 - Hyväksikäyttäjät – hyväksikäytetyt
 - Maaseutu – kaupunki
 - Keskusta – reuna-alueet
3. Mitä Euroopan maita **henkilöt** edustavat? Miksi juuri nämä maat? Millaiset henkilöt edustavat näitä maita? Miksi juuri he?
 - **Romania:** Andrei Zhozick / Virtanen, äiti, Nadja, lehmät Rosengrants ja Gyldensbygger, sika Miranda, naapuri Mircea, Arjalainen Romania -seuran johtokunnan jäsenet Sasha ja Georges, Iosef-setä
 - **Ruotsi:** rekkakuski Bengt
 - **Afganistan:** Kofta
 - **Saksa:** uusnatsit, Arjala takaisin -puolueen edustajat Gynther ja Jyrgen, raviolitehtailija Heinzwurst, kiinalainen vaimo Yet-Li
 - **Italia:** uusnatsit, farkkutehtailijat ja Mussolinin perintöpuolueen edustajat Luigi ja Giovanni, vaatetehtailija Limoncello
 - **Belgia, Bryssel:** eestiläinen eurokansanedustaja, Iosef-setä ja serkut, Anna, jättimäisen kokoinen teini, joka ostaa puolikkaan suklaapatukan, rappeutuneet nuoret, pelokas mummo
 - **Suomi:** Ari Vatanen, Anna, Annan vaatekomero-yrittäjä-isä, kotiäiti-äiti, äidin uusi mies Erno, Annan poikaystävät Ilari, Valtteri, Jarno ja Antero, Ilarin isä, työkkärin täti, suomalaisia poliitikkoja ja julkisuuden henkilöitä (Suvi-Anne Siimes, Iiro Viinanen, Jutta Urpilainen, Björn Wahlroos, Timo Soini, Alexander Stubb, Risto E. J. Penttilä, Pekka Himanen, Raimo Sailas), perintäyhtiön miehet, Karhu ja Kettu, Ketun äiti Irma, poliisi, Käpylän sivukirjaston kirjastonhoitaja, mummo, kotirouva, transu, konditorian omistaja Raimo, virkailija, palvelutalon johtaja, ylilihava teini, livari, Annan ja Raimon esikoinen, Raimon vaimo Kirsi, TV-juontaja, maahanmuuttovirkailija, tulkki, Suomen Mielenterveysseuran kriisipuhelin, neuvolan täti Tatjana Kuletskova, humalainen mies, kravattimies, Nadja/Lulu, lääkäri, Kofta Virtanen, ulosottomies

- **Muu maailma:** lihava diplomaatinrouva Mosambikista, Ezmeralda Bumbaloboz, venezuelalainen plastiikkakirurgiaan erikoistuneen sairaanhoitoalan ketjun markkinointipäällikkö, kyproslainen kiinteistömoguli, virolainen parittajaliiga

4. Miten **miljöökartta** liittyy näytelmän keskeisiin teemoihin?

- **Miljööt:** Romania, Andrein kotikylä "Harovei-Schit", Karpaatit, Unkari, Itä-Berliini, Napoli, Bryssel, Suomi, Tampere, Peltolampi, Sori, Teiskontie, Palomäentie, Satamakatu, Ikuri, Rautatieasema, Hämeenkatu, Hervanta, Koukkuniemi, Metsälä

5. Millaisia kansallisia, kulttuurisia, ammattiin, ikään ja sukupuoleen liittyviä **stereotyyppioita** havaitset?

- Katso henkilögalleria ja repliikkejä, kuten "Amerikassa osataan elää", "I wanna be somebody", "Aah – Eurooppa – Eurooppa – Nyt loppuu kylmä ja nälkä ja pelko – nyt me päästään sivistyksen pariin.", "Mustalaiset vie työpaikat.", "Suomessa meillä on tämä juttu jota sanotaan sisuksi.", "On lottovoitto asua Suomessa."
- Voi lähteä liikkeelle tarkastelemalla kertojan ja lavalla tapahtuvan todellisuuden välisiä eroja: millaisia faktoja kertoja tarjoaa, mitä tapahtuu näytelmän henkilöille?

6. Millaisia eroja on Suomen ja muun Euroopan välillä?

- Kettu ja Karhu ihmisten sijaan, Suomen pimeys, kylmyys, hiljaisuus, yksinäisyys, tyhjiys, tarkat käyttäytymismallit ("Tero saatana sä oot homo", "Tero saatana ylämummo"), alkoholinkäyttö ja korvikkeet (Berocca, käsidesi), virkavalta ja byrokratia (neuvolan ja työkkärin tädit), kiroilu ja epäsovinnainen kieli, vihapuhe ("Voi kilinpalli – – .", "Oisitki Tero mut eiku joku mehmetti minimuna ähly – – .", "Tää mulkun näkönen on aivan saatanan hyvä jäbä kanssa!"), aviokriisitragediat, lasten huostaanotto, vanhustenhoito

7. Mihin kaikkeen **päähenkilö** Andreissa voit samastua? Millä tavoin hän kuvaa nykynuorta? Millä tavoin puolestaan ei?

8. Tarkkaile **sivuhenkilö** Koftaa. Millä tavoin hän kommunikoi ympäristönsä kanssa ja miksi siten? Millainen on Koftan kohtalo ja miksi?

- Kofta kommunikoi elekielellä, mainosloganeilla ja opetetuilla fraaseilla ("It's a Real Thing.", "Just Do It!", "I'm Loving It.", "Because you're worth it!", "Raid Kills Bugs Dead!", "Terosaatana"). Koftan kielenkäyttö on tavallaan tyhjää ja ironisoi mainoksiin ja matkailuun liittyviä fraaseja.
- Katsokaa, mitä Kofta tarkoittaa Keski-idässä: <http://en.wikipedia.org/wiki/Kofta>

9. Mikä on **sivuhenkilö** Bengtin rooli ja mitä miellelyhtymiä hän herättää?

- Bengt on ruotsalainen rekkakuski, joka ilmestyy aina auttamaan (haltijatarkummi). Hän kuljettaa Andreita ja Koftaa pitkin Eurooppaa. Bengt on yksinäinen ja työnsä orjuuttama. Hän toistaa lausetta: "See you never!" Huom. Ruotsi EI kuulu Euroopan unioniin.

10. Vertaa **sivuhenkilö** Annan ja Nadjan yhteisiä piirteitä ja eroja.

11. Miten eri tavoin kuvataan miehen ja naisen selviytymisvaihtoehtoja?

- Nainen voi kaupata itseään ja olla alistainen miehelle, nainen on yksin, vastuussa usein muustakin kuin itsestään, esimerkiksi lapsesta.
- Mies voi nousta pohjalta huipulle omin avuin, hänellä on ainakin yksi kaveri, johon tukeutua, mies voi ajatella pääasiassa itseään.

12. Mitä havaintoja teet näytelmän kielistä? Mikä on esityksessä universaali kieli eli sellainen, jota useat ymmärtävät?

- Euroopassa ei tosiaan puhuta suomea!
- Englannin kielen asema (englanninkieliset mainossloganit)?
- Kaikki ymmärtävät heavy-musiikkia (se mm. pelastaa Andrein ja Koftan rajalla, kun he tapaavat ensimmäistä kertaa Bengtin).
- Kiroilu ja muutenkin epäkorrekti kielenkäyttö Suomessa.

13. Millaista huumoria näytelmässä on?

- Havaintoja ironiasta ja mustasta huumorista.
- Miten kertojan ironiaa voisi tulkita, esimerkiksi "Tällaista on demokratia."?

Keskustelua esitystavasta

14. Käsikirjoituksessa ilmoitetaan, että näyttelijöiden lukumäärää tai sukupuolijakaumaa voidaan vapaasti muuttaa. Tarkkaile roolihenkilöiden lukumäärää ja sukupuolta verrattuna näyttelijöiden lukumäärään ja sukupuoleen.

15. Tarkkaile, miten näyttelijät vaihtavat rooleja. Millä keinoilla luodaan uusi hahmo?

16. Mikä on kertojan rooli ja tehtävä esityksessä?

- Tarkastele sanojen ja tekojen ristiriitaisuutta.

- Kertoja kuvailee miljöötä ja henkilöitä, valehtelee, kaunistelee asioita, kommentoi, tarjoaa tarkkoja ja osittain epäoleellisia faktoja, ironisia kommentteja ("– – itse asiassa maahanmuuttajat omaksuvat uusia kieliä uskomattoman nopeasti – –") ja ennakoii ja johdattelee tarinan kulkua tiettyyn suuntaan.
- Kertoja linkittää katsojat ja näyttämön tapahtumat kokonaisuudeksi.

17. Millaisia teatteritekniisiä keinoja esityksessä on käytössä? Miten ne mahdollistavat näytelmän henkilömäärän ja miljöiden vaihtelun?

- Stillkuvat, videoklipit, live-videot ja tekstitys, äänitehosteet, musiikki, valot ja savut, pyörivä näyttämö, lavasteiden liike.

18. Millä keinoin yleisö houkutellessaan näennäiseen interaktiivisuuteen ja mukaan tarinaan?

19. Tarkastele esityksen vaikuttavuutta. Mitä retorisia keinoja käytetään?

1. Antiteesit
2. Hyperbolisuus: koko tarina, yksittäiset tilanteet
3. Kliimaksit
4. Ironia, satiiri
5. Tyypittely: nimet
6. Alluusiot (mainonta, musiikki, kirjallisuus, poliitikot)

IV Intertekstuaalisuus

1. Miten Vilperin Perikunnan *Tervetuloa länteen Andrej* (LIITE 1) kuvastaa esityksen tematiikkaa? Erittele laulun ja esityksen välistä intertekstuaalisuutta.

- Esityksessä Anna sanoo suoraan Andreille: "Tervetuloa länteen, Andrei." Tämä fraasi on suora allusio Vilperin perikunnan samannimiseen kappaleeseen, joka puolestaan on tehty Men At Workin sävelmään *Down Under* (LIITE 2). Tästä on mahdollista jatkaa intertekstuaalisten kytkentöjen tarkastelua.

2. Mitä intertekstuaalisia kytkentöjä voi löytää esityksen ja Ilpo Tiihosen runon *Yöllä Euroopassa* (LIITE 3) väliltä?

- Ilpo Tiihosen runo *Yöllä Euroopassa* on julkaistu lauluna Rajattomien levyllä *Nova* ja oman sävellyksensä runoon on tehnyt myös Heikki Lund (löytyy YouTubesta hakusanalla *Yöllä Euroopassa*). Kappaleet soittamalla tulkintoihin saadaan erilaisia näkökulmia ja syvyyttä, koska sovitus on hyvin toisistaan poikkeavia.

3. Näytelmän dialogeissa on runsaasti intertekstuaalisuutta. Mitä on jäänyt mieleen? Mitä päätelmiä voi tehdä alluusioista tai pilamuunnelmista eli travestioista ja niiden merkityksestä katsojalle, joka tunnistaa ne tai niitä? (LIITE 4)

V Yhteiskunnallinen konteksti

Näytelmän esiin nostamia yhteiskunnallisia kysymyksiä voi verrata siihen tietoon, jota media antaa päivittäin Suomesta ja Euroopasta. Kerätään esimerkiksi päivän tai viikon uutisaiheita ja uutistietoa sekä verrataan näytelmään: mitä yhteistä, mitä enemmän, mitä vähemmän?

1. Näytelmässä kertojat tarjoavat katsojille faktatietoa. Millaista se on luonteeltaan?
 - *Euroopan unionin alueella elää ainoastaan 80 miljoonaa pienituloista ja köyhää.*
 - *Tilastojen mukaan Itä-Euroopassa, etenkin Romaniassa ja Unkarissa, romanivähemmistöä vastaan kohdistettu satunnainen väkivalta on jatkuvasti lisääntymässä.*
 - *Matkaa Romaniasta Saksaan on linnuntietä vaivaiset 2 000 kilometriä.*
 - *Maailmassa on tällä hetkellä yli 30 miljoonaa pakolaista.*
 - *Eurooppaan turvapaikanhakijoita saapuu vuosittain satojatuhansia.*
 - *Euroopan rajoja vartioidaan yhä tarkemmin.*
 - *Väärennetyistä passista saattaa joutua maksamaan tuhansia euroja.*
 - *Eurooppa elää nyt Lissabonin sopimuksen aikakautta.*
 - *EU:n alueella on arviolta 11 miljoonaa rekisteröimätöntä työntekijää, joilla ei ole kansalaisoikeuksia.*
 - *Myös niin sanotut laatumerkit ommellaan nykyään laittomien työntekijöiden toimesta mafian hikipajoissa, koska muuten kiinalaiset tekevät halvemmalla.*
 - *Asiantuntijoiden mukaan prosessoidun ruuan ahmiminen on Euroopassa yhä lisääntyvä ongelma.*
 - *Kuten Romania, myös Suomi on Euroopan unionin rajamaa.*
2. Näytelmän lähtökohtatilanne sisältää konfliktin: Andrein elämä Romaniassa on surkeaa. Jännite syntyy, kun katsoja seuraa, onnistuuko hän parantamaan elämäänsä muuttamalla kotimaastaan. Kuinka yleistä on, että ihminen pyrkii nykyistä parempaan elämään? Millaisia eri ilmenemismuotoja tuo pyrkimys saa?
3. Mitä faktat kertovat maahanmuuttajien asemasta Länsi-Euroopassa?

4. Palautetaan mieleen ongelmia, joita näytelmä tuo katsojan eteen. Miten merkittäviä ne ovat nykypäivän Euroopassa?
 - Mm. väkivalta, eriarvoisuus, kerjääminen, kielikysymys, oikeudenmukaisuus, hyvinvoinnin jakautuminen, mies-naisasiat, prostituoidut, elinkauppa, raha, kaupankäynti, EU-politiikka, viranomainen/kansalainen, korruptio, työttömyys, syrjäytyminen, yrittäjäys, riisto, epävarmuus
5. Mitä selviytymiskeinoja ihmisillä on? Miten hyvin tai huonosti eri valtiot tukevat yksilöiden selviytymistä?
6. Näytelmässä toistuu tilanne, jossa Andrei ja Kofta kohtaavat eri maissa äärioikeiston väkivaltaisia edustajia, uusnatseja tai -fasisteja, jotka ovat edenneet poliittisiin edustaja- ja päättäjässemiin. Toisaalta kertoja toistaa lausetta "Tällaista on demokratia". Millaista on demokratia? Mitkä ovat demokratian rajat, vai onko niitä? Voiko demokratia johtaa diktatuuriin?
7. Suomea käsitellään näytelmässä melko paljon. Ovatko Suomessa esiintyvät ongelmat yleiseurooppalaisia vai ovatko ne paikallisia ja kansallisia?
8. Euroopan unionin Lissabonin sopimukseen viitataan näytelmässä, ja käsiohjelmassa on siitä keskeisiä kohtia. Mitä kehityspyrkimyksiä EU:lla on? Mihin suuntiin EU-vastaiset voimat eri maissa haluavat omaa valtiotaan kehittää? Miltä EU:n tulevaisuus vaikuttaa?

VI Teatteriperinne ja draaman keinot

Näytelmää voi tarkastella draamaperinteen näkökulmasta. Aristotelinen draama kolmen ykseyden lakeineen jatkui jossain määrin vielä realistisessa draamassa. Brechtin eepinen teatteri pyrki rikkomaan katsojan katharsis-kokemuksen ja saamaan aikaan ajattelua. Postmoderni draama huvittaa ja viihdyttää, mutta käsittelee usein vaikeita yhteiskunnallisia ongelmia. Miten *Euroopan taivaan alla* liittyy draamaperinteeseen? Apuna voi käyttää näytelmän synopsista (LIITE 5).

1. Mikä näytelmä on genreltään: farssi, komedia, tragedia, satiiri...? Onko se tyylliltään realistista, modernistista vai postmodernia draamaa?
2. Näytelmä ei noudata perinteistä draaman kerrontaa. Millä eri tavoin se poikkeaa perinteisestä draamasta?

Brechttiläinen vieraannuttamiseksi (Bertolt Brecht 1967/1991, Kirjoituksia teatterista) saadaan aikaan kun

- Luovutaan pyrkimyksestä maagiseen ilmapiiriin
- Ei luoda ilmapiiriä näyttämölle
- Ei ilmaista puherytmillä tunnetilaa
- Tunnetilan purkauksista luovutaan
- Ei yritetä hypnotisoida katsojia transsitilaan

- Ei yritetä esittää näytelmää tässä ja nyt – tilanteena
 - Puhutaan suoraan yleisölle
 - Esitetään nykyajan arkipäivän tapahtumat historiallisina tapahtumina, jolloin näyttelijä ja katsoja huomaavat selkeämmin tapahtuman yhteiskunnalliset epäkohdat
3. Mitkä piirteet yhdistävät näytelmää muihin nykypäivän esityksiin, kuten tanssiteatteriin, rock-konsertteihin, musiikkivideoihin, video- ja nettipeleihin, videoinstallaatioihin ja videotaiteeseen, on line -televisioesityksiin tai sosiaaliseen mediaan?
 4. Mitä keinoja käyttämällä näytelmään on luotu laaja henkilögalleria?
 5. Mitä keinoja käyttämällä erilaiset miljööt ja monet miljöönvaihdokset ovat mahdollisia?
 6. Mitä yhteistä näytelmän kertojilla ja antiikin kuorolla on? Mitä tehtäviä kertojilla on tässä näytelmässä? Miten kertojat sävyttävät ja asennoituvat kerrottavaan? Olisiko näytelmä ollut mahdollinen ilman kertojia?
 7. Miten draaman kaari rakentuu: mistä syntyy alkujännite, mitä jännitteitä tulee lisää, mitä komplikaatioita tapahtuu, mitä klimakseja näytelmässä on, onko peripeteiaa, mitä ajatuksia herättävät näytelmän erilaiset loppuratkaisut?
 8. Näytelmä jakautuu osiin ja kohtauksiin. Miten ne liittyvät draaman kaareen?

VII Dramatisointitehtävät

Näytelmän katsomisen jälkeen voidaan järjestää roolipaneelikeskustelu tai pieniä eläytymiskeskusteluja, joissa pyritään asettumaan jonkun näytelmän henkilöhahmon ajatusmaailmaan ja elämäntilanteeseen. Vaihtoehtoisesti aiheista voi toki keskustella omassa opiskelijan roolissakin. Esityksen roolihahmoja voi purkaa myös draamatehtävien kautta ryhmän mieltymysten mukaan.

Sopiva keskusteluryhmän koko on noin 4–6 henkilöä. Keskustelijoille jaetaan roolit, ja ennen keskustelun aloittamista heidän tehtävänä on pohtia, mitä heidän roolihahmonsa ajatteli keskusteluaiheesta ja miksi. Keskustelut voidaan käydä joko paneelikeskusteluna ilman puheenjohtajaa (keskustelijat valmistelevat lyhyet aloituspuheenvuorot ja sen jälkeen puheenvuorot siirtyvät keskustelijalta toiselle ilman ohjaavaa puheenjohtajaa) tai television ajankohtaiskeskusteluformaatin mukaisesti, jolloin mukana voisi olla myös toimittaja, joka johdattelee keskustelua kysymyksillään.

Paneelikeskustelun aiheita:

a) Millainen on minun Eurooppani ja millainen haluaisin sen olevan?

Esimerkkinäkökulmia, joista paneelissa voisi keskustella:

- Mitä eurooppalaisuus merkitsee minulle?

- Millainen on eurooppalainen identiteetti suhteessa kansalliseen identiteettiin? Kuinka se on saavutettavissa?
- Millaisena Euroopan tulevaisuus näyttää?

b) **Työnhakijana Euroopassa** (rooleissa voisivat olla muun muassa Andrei, Kofta, Bengt, Anna, palvelutalon johtaja, konditorian omistaja)

Esimerkinäkökulmia, joista paneelissa voisi keskustella:

- Mitä haasteita työntekijä saattaa kohdata? Miten niistä voi selvitä?
- Mitä haasteita työnantajat ja viranomaiset kohtaavat työvoiman liikkua Euroopan sisällä?

c) **Onko lottovoitto asua Suomessa?** (rooleissa voisivat olla muun muassa Andrei, Kofta, Nadja, Kettu/ Karhu, kotirouva, joku näytelmässä esiintyneistä poliitikoista)

Esimerkinäkökulmia, joista paneelissa voisi keskustella:

- Millaista Suomessa eläminen on verrattuna muihin Euroopan maihin?
- Keiden näkökulmasta Suomi on hyvä maa elää? Miksi?
- Mitä haasteita Suomessa asumisessa on?

Seuraavia draamallisia tehtäviä voi käyttää joko yksittäisinä harjoituksina tai koota niistä laajemman kokonaisuuden.

Hetken merkitseminen / mielipidematto / ajatusjana

Opettaja näyttää selkeästi kuvitteellisen janan ääripäät esim. teatteriesityksen alku ja loppu, mielipide esityksestä, tunnelma. Mikäli tuntuu tarpeelliselta, janaan voi lisätä myös välietappeja selkeyttämään kokonaisuutta. Opiskelija selittää ja perustelee valintansa ja mielipiteensä. Voidaan käydä läpi kaikki tai vain osa. Mielipiteistä voi keskustella yhteisesti lisää.

Pullaukko

Valitaan näytelmän hahmoista ryhmän haluama tai haluamat henkilöt. Piirretään taululle tai paperille pullapoikahahmo, johon kirjataan luonteenpiirteitä ja muita havaintoja. Lopuksi tarkastellaan havaintoja ja keskustellaan niistä. Tällä tavalla on helppo myös vertailla henkilöitä.

Tehtävää voi jatkaa asettamalla vapaaehtoisen kuumaan tuoliin pullaukon määräämässä roolissa vastaamaan muun ryhmän esittämiin kysymyksiin.

Stillkuva

Opiskelijat tekevät pienissä ryhmissä tilannekuvia mieleenpainuvista kohtauksista tai käännekohdista. Voidaan arvailla ja vertailla kohtauksia.

Opettaja voi antaa valmiiksi kohtauksen, jonka mukaan kaksi ryhmää tekee stillkuvan. Muu ryhmä vertailee ja keskustelee.

Opettaja antaa valmiiksi kohtauksen jota opiskelijat alkavat koota yksitellen. Ensin kuvaan menee yksi, toinen valitsee oman paikkansa ja asentonsa tämän jälkeen jne. Kuvan ihmismäärän voi rajata tai antaa koko ryhmän hakeutua kuvaan.

Omantunnonkuja

Vapaaehtoinen opiskelija valitsee roolihahmon, muut asettuvat kujaksi hänen eteensä. Roolissa oleva kulkee silmät kiinni hitaasti läpi kujan, jossa jokainen toistaa hänelle valitsemaansa tai keksimäänsä syytöstä, ohjetta, kannustusta tmv. mikä etukäteen on sovittu.

On kuin -perustelu

Opettaja tuo ryhmälle värillisiä kortteja, paperilappuja tai esim. muovieläimiä (väreihin ja eläinhahmoihin liittyy runsaasti konnotaatioita), joista opiskelijat valitsevat pienissä ryhmissä yhden, joka heidän mielestään kuvaa keskustelun aiheena olevaa roolihahmoa. Perustellaan valinnat, keskustellaan esille nousevista piirteistä ja vertaillaan näkemyksiä.

Minidramatisoinnit

Suunnitellaan pienissä ryhmissä muutaman minuutin näytelmäpätkiä tilanteista, joita lavalla ei ole nähty esim. Koftan menneisyys, Nadjan tie Suomeen, Annan nuoruuden suhteet, vaihtoehtoiset lopetukset näytelmälle. Esitetään ja keskustellaan.

Ajatusäänet

Jaetaan näytelmän hahmot pareille. Toinen puhuu asioita ääneen ja toinen toimii ajatusäänenä, joka tuo mielipiteet ja todelliset ajatukset esille. Estradilla voi olla kerrallaan yksi tai useampia pareja.

LIITTEET

LIITE 1

Tervetuloa länteen Andrej

Tulin paratiisiin länteen,
Maatöihin rantaan Päijänteen.
Löysin paikan niin taivaisen,
Sieltä sain mä aamiaisen.
Ja ne lauloi:

Kerto:
"Tervetuloa länteen, Andrej,
Hanttihommiin meidän landeen.
Tämä on tie taivaankanteen,
Tämä on tie vapauteen."

Asemalta Vainikkalan
Minä säästin, tulin jalan.
Kuulin oudon maammelaulun
Asuntooni taakse halkovajan,
Kun ne lauloi:

Kerto (2x)

Hyvin voin täällä jossain
Hyvinvointivaltiossain.
Eihän mulla ollut mitään,
Silti vielä joskus katson itään,
Kun ne laulaa:

Kerto

Vilperin perikunta

Down Under

Traveling in a fried-out combie
On a hippie trail, head full of zombie
I met a strange lady, she made me nervous
She took me in and gave me breakfast
And she said,

"Do you come from a land down under?
Where women glow and men plunder?
Can't you hear, can't you hear the thunder?
You better run, you better take cover."

Buying bread from a man in Brussels
He was six foot four and full of muscles
I said, "Do you speak-a my language?"
He just smiled and gave me a vegemite sandwich
And he said,

"I come from a land down under
Where beer does flow and men chunder
Can't you hear, can't you hear the thunder?
You better run, you better take cover."

Lying in a den in Bombay
With a slack jaw, and not much to say
I said to the man, "Are you trying to tempt me
Because I come from the land of plenty?"
And he said,

"Oh! Do you come from a land down under? (oh yeah yeah)
Where women glow and men plunder?
Can't you hear, can't you hear the thunder?
You better run, you better take cover."

Men At Work

Yöllä Euroopassa

Kettu painuu rinteen pieluksiin
ja joku rinteen alle painaa pään, tai kaulukseensa.
Junan kolke jonkun hakkaa horrokseen
ja joku goisii valtavassa valkeassa ammeessa.
Kiiluu fosfori ja kiiltomadot,
on valot poijuissa,
reiteillään tyynyt lentävät,
ja nukkuu Eurooppa.

Rantapenkan penkkiin unohtunut kulkija voi kuulla
kuinka kaislikossa liikkuu kaukaa tullut lauta.
Kuinka merimiesten ikävä on taivaan alla täysi,
kuinka kukkii äidin hauta,
kuinka isä rappusilla yskähtää.
Ja viini nukkuu kellareissa
ja nukkuu Eurooppa.

On lumen tuloon vielä aikaa.
Öinen rekka niikahtaa
ja kuski torkkuu puolen tunnin tirsojaan.
Tuhat laatikkoa omenaa ja lompakossa lasten kuva,
pian ollaan kotona, on pieni maailma
ja nukkuu Eurooppa.

Niin monet odottavat unta, maahan aika lakoaa
ja asfaltille liimautunut tammenlehti tähtiin hajoaa.
Ja poika nukkuu, jokin väräyttää ripsiä.
Kun äiti hetken mietteissään
nojaa hänen sängynpäätyynsä.
Nukkuu pieni maailma, nukkuu pieni maailma
ja nukkuu Eurooppa.

Ilpo Tiihonen, *Tähtipumppu*. 1992.

Alluusioita

Rosenkrants ja Gyldensbygger
Miranda-sika

Iosef-setä
valaan vatsassa
See you never
See You Never - See You Again
On lottovoitto asua Suomessa
Koska muuten ne perkeleen kiinalaiset tulee ja jyrää meitin!

Pensseli-setä
Tero saatana sä olet homo
ylämummo
Kyä näin o
Pojat on poikia
Maassa maan tavalla
Nahkurin orsilla tavataan
It is not so bad. We can always make some business.

Kainin tarina
Omo - the luxury of dirt
Because you're worth it
Have a Break. Have a Kit Kat.
Just do it!
It's the Real Thing

Raid Kills Bugs Dead!

Shakespeare, *Hamlet*
Orwell, *Eläinten vallankumous* (siat, Miranda-
hevonen)

Stalin
Joona, Pinokkio, paroni von Münchhausen
Ray Bradburyn novelli
Olivia the Band
Mauno Koivisto

Väinö Linna, *Tuntematon sotilas*

Lapinlahden linnut: *Tero ja Minä*
jäähiekkoilussa kiekon osuma maalin yläosaan
televisiosarja *Reinikainen / Kummeli*

Jutta Urpilainen
Aleksis Kivi, *Seitsemän veljestä*

Alexander Stubb

Raamattu

Omo

L'Oreal

Kit Kat -suklaa

Nike

Coca-Cola

Pepsodent

Raid

PROLOGI: kertojat kertovat aiheen, miljöön, päähenkilön ja konfliktin.

I OSA: ROMANIA

1. KOHTAUS: Andrein koti ja perhetausta, keskeiset konfliktit (köyhyys, suuryhtiöiden luonnonvarojen riisto sekä luonnon ja ympäristön saastuttaminen, työttömyys, romanien sorto ja vaino, uusfasismi).
2. KOHTAUS: Andrei päättää lähteä Eurooppaan, josta hänellä on positiivinen käsitys, ennakointia on Iosef-sedän mahdollisesta tapaamisesta Belgiassa; äiti kieltää Andrein lähdön.
3. KOHTAUS: Andrei yrittää lähteä yöllä, mutta äiti yllättää hänet; äiti kieltää myymästä munuaista rahapulassa, antaa Andreille sukuperintönä kulkeneet kultaiset korvakorut.
4. KOHTAUS: Andrei lähtee kävelemään Romaniasta Saksaa kohti, uupuu ja menettää tajuntansa. Paikalle saapuu rekka, jota kuljettaa ruotsalainen Bengt. Andrei herää ja piiloutuu rekan tavaratilaan.
5. KOHTAUS: Andrei kätkeytyy tavaratilassa olevaan laatikkoon, jossa on toinenkin salamatkustaja: Kofta. Heillä ei ole yhteistä kieltä, mutta Andrein jakama leipä tekee heistä kohtalotovereita. Andrei nukahtaa ja näkee unta Nadja-nimisestä kotikylän tytöstä.
6. KOHTAUS: Bengt huomaa salamatkustajat ja yrittää saada Andrein ja Koftan lähtemään, mutta heavymusiikki yhdistää Bengtin ja Andrein, joten he tekevät tuttavuutta ja ostavat Bengtiltä passit Koftalla kondomissa olevalla ”huumeella”.

II OSA: EUROOPPA

7. KOHTAUS: Bengt jättää Andrein ja Koftan kyydistään Itä-Berliinin keskustaan, jossa kaksi uusnatsia uhkaa heitä väkivallalla, mutta raviolitehtailija Heinzwurster ampuu nämä taljajousilla ja pestaa Andrein ja Koftan yritykseensä poimimaan tomaatteja, mutta ei pysty maksamaan palkkaa, koska tehdas on konkurssissa. Heinzwurster ampuu itseään naulapistoolilla päähän, ja hänen kiinalaissyntyinen vaimonsa Yet-Li kutsuu poliisit, jolloin Andrei ja Kofta lähtevät pakosalle ja kohtaavat taas Bengtin, joka ottaa heidät kyytiin.
8. KOHTAUS: Bengt jättää Andrein ja Koftan Italiaan, jossa kaksi uusfasistia ensin uhkaa heitä, mutta pestaa sitten töihin farkkutehtaaseensa. Jälleen he jäävät palkatta ja lähtevät tielle, josta Bengt taas kerran ottaa heidät kyytiinsä, nyt kohti pohjoista.

9. KOHTAUS: Rekka saapuu Brysseliin, Andrei ja Kofta ryhtyvät kerjäämään, saavat eestiläiseltä euroedustajalta 5 euroa siitä hyvästä, että lähtevät pois europarlamentin edestä. Andrein kaksi serkkua ja Iosef-setä tulevat ja vievät rahat, nälkä vaivaa, joten Andrei osoittaa Koftalle roskapöntön lepopaikaksi ja lähtee itse ruuanetsimiskierrokselle.
10. KOHTAUS: Andrei ei löydä ruokaa roskalaatikoista, alkaa sataa. Ensimmäistä kertaa Andrein tekee mieli luovuttaa, hän epäilee kapitalismin erinomaisuutta, kunnes löytää yhdestä roskapöntöstä suomalaistyttö Annan. Tämä kertoo onnettomasta tilanteestaan ja rohkaisee Andreita kertomalla Suomesta ja sisusta. Annalla on puolikas suklaapatukka, jonka Andrei aikoo panna tuottamaan.
11. KOHTAUS: Andrei myy Brysselin päärautatieasemalla suklaapatukan puolikkaan jättimäiselle, rahattomalle teinille ja saa tältä korkkiruuvin. Korkkiruuvin Andrei vaihtaa stilettiin ja monen vaihtokaupan jälkeen he saavat käsiinsä Beretta-merkkisen sotilaspistoolin, jonka he myyvät pelokkaalle mummolle 2 499, 90 euron hinnalla. Anna ja Andrei ottavat huoneen hotelli Intercontinentalista, missä Anna kertoo vaiheikkaan elämäntarinansa. Annan ja Andrein välille alkaa syntyä romanssi, mutta kesken kaiken Andrei muistaa Koftan ja lähtee, mutta lupaa tulla takaisin.
12. KOHTAUS: Aluksi Andrei ei löydä Koftaa ja on epätoivoinen, mutta sitten Kofta ilmestyy paikalle ruokakassin kanssa. Andrei ei ensin tunnista Koftaa, mutta Koftan käyttämä mainoskieli vakuuttaa Andrein. Hän kertoo Koftalle Annasta, ja he lähtevät yhdessä Intercontinentaliin, mutta Anna on lähtenyt jo pois. Kadulla Andrei selittää Koftalle löytäneensä elämänsä rakkauden, jota hänen pitää lähteä etsimään Suomesta. Kofta ilmaisee, ettei halua jäädä matkasta, joten molemmat lähtevät maantielle. Bengt rekkoineen osuu taas paikalle ja ottaa heidät kyytiin.

VÄLIAIKA

OSA III: SUOMI

13. KOHTAUS: Bengt, Andrei ja Kofta saapuvat Suomeen, Tampereen Peltolammille. Ostarilla ei ole muita kuin Andrei ja Kofta, mutta pian humalaiset Karhu ja Kettu tulevat ulos baarista. Andrei ja Kofta saavat Karhun ja Ketun hyväksynnän Bengtin opettamalla suomenkielisillä hokemilla, kunnes Koftan toistelemat englanninkieliset mainoslauseet kiinnittävät Ketun huomion. Kun Karhu ei uskalla lyödä maahanmuuttajia, Ketun ja Karhun välille syntyy tappelu. Poliisi tulee rauhoittamaan tilannetta ja kuulustelee myös Andreita ja Koftaa. Koftan passi ei ole uskottava, joten hän joutuu säilöönottoyksikköön Metsälään. Andrei lähtee etsimään Annaa eri osoitteista: Teiskontieltä, Palomäentieltä, Satamakadulta ja Ikurista. Anna löytyy viimeisestä osoitteesta. Andrei katsoo ikkunan takaa, miten Anna remontoi taloa ja kertoo takaumien kautta, mitä hänelle on tapahtunut: hän sai työtä konditoriasta, rakastui sen omistajaan Raimoon ja muutti yhteen tämän kanssa. Andrei poistuu.

14. KOHTAUS: Kofta on saanut työluvan ja työpaikan Koukkuniemen vanhainkodista. Samaan aikaan Andrei on Hämeenkadulla kerjäämässä lumisateessa, kunnes ylilihava teini heittää hänelle suklaapatukan ja Andrei alkaa etsiä kauppakumppaneita. Samaan aikaan Anna ja Raimo ovat saaneet esikoisensa livarin, mutta Raimon vaimo Kirsi hakee miehensä takaisin Annan luota ja kertoo, että konditoria on hänen isänsä eikä Raimon. Anna jää yksin livarin kanssa.
15. KOHTAUS: Ajankohtaisen kakkosen Suomi nousuun – erikoisteemailla ovat vieraina Jutta Urpilainen, Björn Wahlroos, Timo Soini, Alexander Stubb ja Pekka Himanen. Tuore Vuoden yrittäjä –palkinnon voittaja, sukunimensä vaihtanut Andrei Virtanen on lähetyksessä kertomassa, että hänen suositun ravintolansa salaisuus on kova työnteko – 23 tuntia päivässä työtä ja yksi unta. Andrein ravintolaimperiumi sai alkunsa yhdestä suklaapatukasta. Ensin hän vaihtoi patukan pussilliseen salmiakkia, salmiakin keskioluttuoppiin, oluen hopeiseen tupakansytyttimeen, sytyttimen koriin koskenkorvaa. Koskenkorvat hän myi valomerkin jälkeen. Rahoilla Andrei osti nakkikioskin ja pian hänellä oli ravintola.
16. KOHTAUS: Kofta kuulee maahanmuuttoviranomaisilta, että hänen turvapaikkahakemuksensa päätös on kielteinen. Kofta vieään vastaanotokeskukseen odottamaan karkotusta. Kofta onnistuu varastamaan vartijan kulkukortin ja poistuu paikalta. Andrei on ajamassa uudella autollaan Alexander Stubbin kanssa. Andrei huomaa kadulla Koftan, mutta Stubbin kehotuksesta painaa kaasua ja jättää Koftan yksin lumisateeseen. Anna on onnistunut saamaan vuokra-asunnon. Hän kamppailee taloudellisten haasteiden ja lapsensa korvatulehduskierteen kanssa. Mielensterveysseuran kriisipuhelimestakaan Anna ei saa apua.
17. KOHTAUS: Anna menee neuvolaan etsimään keskustelukumppania ja kuuntelijaa. Venäläissyntyinen neuvolantäti ei oikein kuuntele vaan tekee papereihinsa merkintöjä ja negatiivista diagnoosia Annan mielentilasta. livari huostaanotetaan.
18. KOHTAUS: Andrei istuu yökerhon pöydässä yksin oluella, kuten hänelle on tavaksi tullut. Äkkiä hän huomaa kravattimiehen kanssa lähipöydässä Nadjan, jota menee puhuttelemaan. Nadja on ajautunut kauas elokuvatähden haaveistaan. Kravattimies käskee Nadjan laulamaan karaokea. Nadjan laulun aikana kaksi simultaanijaksoa: 1) Annan yksiö, jossa Anna on ilman livaria. Berocan sijaan Anna ottaa viskipullon ja pilleripaketin. 2) Kofta kerjää rautatieaseman laitamilla. Kettu ja Karhu huomaavat Koftan ja hakkaavat hänet. Kofta ei puolustaudu. Paluu ravintolaan, jossa Nadja laulaa. Andrei lähtee ulos, löytää Koftan verisen lippalakin ja katsoo hätääntyneenä ympärilleen.

19. KOHTAUS: Kofta makaa tajuttomana sairaalavuoteessa. Lääkäri kertoo Andreille, ettei toivoa Koftan heräämisestä enää ole. Andrei saa lääkäriltä kirjeen Koftalta. Andrei lukee Koftan kirjeen, jossa Kofta kertoo oman tarinansa ja myös vanhan tarinan Kainista.

EPILOGI: Anna ja Andrei tapaavat jälleen kuin ihmeen kaupalla. Näemme vaihtoehtoisia loppuja Annan ja Andrein tarinalle. Palaamme erilaisten vaihtoehtojen kautta takaisin tähän hetkeen.